

ONTWERP VAN DECREET HOUDENDE DE MACHTIGING VAN DE VLAAMSE DEELNEMERS AAN EN DE REGELING VAN DE MODALITEITEN VAN DEELNAME AAN DE LOKALE INTEGRALE VEILIGHEIDSCELLEN INZAKE RADICALISME, EXTREMISME EN TERRORISME

Dit decreet machtigt de leden van een aantal Vlaamse diensten en voorzieningen en door de Vlaamse Gemeenschap of het Vlaamse Gewest gesubsidieerde organisaties om te kunnen deelnemen aan een casuoverleg binnen een lokale integrale veiligheidscel inzake radicalisme, extremisme en terrorisme (LIVC R), conform artikel 458ter Sw. en artikel 3, §1, tweede lid, tweede streepje van de wet van 30 juli 2018 tot oprichting van lokale integrale veiligheidscellen inzake radicalisme, extremisme en terrorisme. Daarnaast bepaalt het decreet ten aanzien van deze Vlaamse diensten en voorzieningen en gesubsidieerde organisaties ook een aantal modaliteiten van deelname.

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING

A. Situering

Sinds de opkomst van de problematiek van de gewelddadige radicalisering en de gevolgen daarvan, zijn er een hele reeks initiatieven genomen om deze fenomenen tegen te gaan door onder meer in te zetten op informatiedeling, samenwerking en coördinatie. In het beleid dat ter zake werd ontwikkeld¹ werd aangegeven dat deze problematiek een integrale aanpak vergt met een combinatie aan repressieve, preventieve en curatieve maatregelen, ook op lokaal vlak. De oprichting van de LIVC structuur en de uitwisseling van informatie vinden we voor de eerste keer terug in de omzendbrief van 21 augustus 2015 betreffende de informatie-uitwisseling rond en de opvolging van Foreign Terrorist Fighters).

Met deze omzendbrief werd voor het eerst gevraagd om een Lokale Integrale Veiligheidscel inzake radicalisme, extremisme en terrorisme (LIVC R) op te richten. Toen er ook nieuwe categorieën zoals de 'Homegrown Terrorist Fighters' (zoals gedefinieerd in artikel 1, 14° van het Koninklijk besluit van 21 juli 2016 betreffende de gemeenschappelijke gegevensbank Terrorist Fighters) en de 'Haatpropagandisten' (zoals gedefinieerd in artikel 1, 11° van het Koninklijk besluit van 23 april 2018 betreffende de gemeenschappelijke gegevensbank Haatpropagandisten en tot uitvoering van sommige bepalingen van de afdeling 1bis "Het informatiebeheer" van hoofdstuk IV van de wet op het politieambt) in beeld kwamen, is er een nieuwe omzendbrief van 22 mei 2018 gekomen.

¹ FOD Justitie en FOD Binnenlandse Zaken, "Kadernota Integrale Veiligheid 2016-2019", 2016, 5; Omz. 22 mei 2018 van de minister van Veiligheid en Binnenlandse Zaken en de minister van Justitie betreffende de informatie-uitwisseling rond en de opvolging van terrorist fighters en haatpropagandisten, 8-9; X. "Lokale integrale veiligheidscel (LIVC)" https://preventie-radicalisering-polarisering.vlaanderen.be/sites/preventie-radicalisering-polarisering/files/leidraad_livc.pdf; E. CALLEWAERT, R. SANDERS en A. SWAELENS, "Zakboekje voor de burgemeester. Handleiding en good practices voor de organisatie van een eigen Lokale Integrale Veiligheidscel", https://gouverneurwestvlaanderen.be/sites/default/files/documents/zakboekje_livc_0.pdf, 3.

Een LIVC R is een lokaal, door de burgemeester georganiseerd, overlegplatform, dat de relevante lokale socio-preventieve, socio-curatieve en maatschappelijke partners bij elkaar brengt. Met relevant wordt bedoeld dat ze een rol kunnen spelen in een casusgerichte opvolging van personen die in meer of mindere mate signalen van radicalisering vertonen.

Met de federale wet van 30 juli 2018 tot oprichting van lokale integrale veiligheidscellen inzake radicalisme, extremisme en terrorisme kwam er een wettelijke basis die elke gemeente verplicht tot oprichting van een LIVC R.

Om de goede werking van de LIVC R te waarborgen, is het noodzakelijk dat er vertrouwelijke informatie kan gedeeld worden. De leden van de Vlaamse diensten en voorzieningen en organisaties die door de Vlaamse Gemeenschap of het Vlaamse Gewest gesubsidieerd worden, die zouden deelnemen aan een LIVC R, vervullen echter vaak een noodzakelijke vertrouwensfunctie die maatschappelijk erkend wordt en zijn dus gebonden door het beroepsgeheim. Dit impliceert dat geheimplichtigen alle informatie die ze vernemen in de uitoefening van de vertrouwensfunctie en die van nature geheim is of werd toevertrouwd met de bedoeling niet te worden verspreid, valt onder de notie 'geheim'. Het wetens en willens bekendmaken van een geheim aan derden is strafbaar, tenzij een uitzondering op het beroepsgeheim de geheimplichtigen toelaten of verplichten de informatie te onthullen. Artikel 458ter van het Strafwetboek voorziet in zo'n mogelijkheid om het beroepsgeheim te doorbreken in een zogenaamd "casuoverleg". De federale wet LIVC R bepaalt uitdrukkelijk in artikel 5 dat de LIVC R een overlegstructuur is in de zin van artikel 458ter van het Strafwetboek.

Dit betekent dat de deelnemers aan een LIVC R, die gebonden zijn door het beroepsgeheim, kunnen deelnemen aan het casuoverleg en binnen dit kader geheimen kunnen delen die betrekking hebben op het voorkomen van terroristische misdrijven waarvoor het overleg werd georganiseerd. Artikel 458ter van het Strafwetboek vereist niet dat alle deelnemers aan het casuoverleg gehouden zijn tot het beroepsgeheim. Zowel geheimplichtigen als niet-geheimplichtigen kunnen worden betrokken bij het overleg. Voor de geheimplichtigen is artikel 458ter Sw. van belang omdat het hen toelaat geheimen te delen met derden. Voor de niet-geheimplichtigen is artikel 458ter Sw. van belang omdat het hen een bijzondere geheimhoudingsplicht oplegt voor de tijdens het overleg vernomen geheimen. Dit biedt aan houders van het beroepsgeheim de garantie dat de geheimen die ze delen in het kader van een LIVC R niet door niet-geheimplichtigen bekend gemaakt worden aan derden.

Wat nog steeds ontbrak was een overkoepelende regeling voor wie kan deelnemen aan een casuoverleg binnen een LIVC R en volgens welke modaliteiten. In de praktijk werden er al LIVC's R georganiseerd waarbij de deelname van de Vlaamse diensten en voorzieningen en gesubsidieerde organisaties evenwel nog niet decretaal was onderbouwd.

Tot op heden ontbrak een decretale basis voor de Vlaamse diensten en voorzieningen en gesubsidieerde organisaties om te kunnen deelnemen aan een casuoverleg binnen een LIVC R zonder daarbij hun eventuele beroepsgeheim te schenden. Het huidige ontwerp komt hieraan tegemoet.

B. Inhoud

Probleemstelling en omgevingsanalyse

De wet van 30 juli 2018 tot oprichting van lokale integrale veiligheidscellen inzake radicalisme, extremisme en terrorisme gaf een wettelijke basis aan de LIVC R.

Deze wet bepaalt de doestelling van de LIVC R, met name de voorkoming van terroristische misdrijven bedoeld in Titel I ter van Boek II van het Strafwetboek, en legt het initiatief tot oprichting bij de burgemeester. Verder bepaalt de wet de samenstelling van de LIVC R. Artikel 3, §1, tweede lid bepaalt hieromtrent:

Omwille van de bijdrage die zij vanuit hun functie kunnen leveren aan een geïndividualiseerde casusgerichte opvolging, op het niveau van de lokale geografische entiteit, van personen die signalen vertonen van een radicaliseringsproces in de zin van artikel 3, 15°, van de wet van 30 november 1998 houdende regeling van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten, nemen, op uitnodiging van de burgemeester, ook deel aan de LIVC R:

- de personeelsleden van de gemeente of andere diensten die werken op gemeentelijk niveau;*
- de leden van diensten die tot de bevoegdheden van de gemeenschappen en gewesten behoren en daartoe gemachtigd worden door hun respectievelijke overheden bij of krachtens een decreet of ordonnantie.*

In navolging van de wet LIVC R dienen de gemeenschappen en de gewesten de leden van de diensten te machtigen om te kunnen deelnemen aan een casusoverleg binnen een LIVC R.

Daarnaast werd het noodzakelijk geacht om een aantal modaliteiten van deelname te regelen, opdat de gemachtigde Vlaamse diensten en voorzieningen en gesubsidieerde organisaties ook daadwerkelijk kunnen deelnemen aan een casusoverleg conform artikel 458ter van het Strafwetboek.

Aangezien in het voorontwerp van decreet een groot aantal diensten en voorzieningen en gesubsidieerde organisaties gemachtigd worden om deel te nemen aan een casusoverleg binnen een LIVC R, die gekenmerkt worden door een grote differentiatie (naar grootte, territoriale werking, wel of geen hulpverlening, al dan niet onderworpen aan beroepsgeheim, professioneel of vrije tijd,...), is het van belang dat het voor alle mogelijke deelnemers duidelijk is op welke wijze zij kunnen/mogen deelnemen. Aangezien het niet vanzelfsprekend is dat bv. een coach binnen een sportvereniging op de hoogte is van de regelgeving inzake LIVC R en inzake het casusoverleg, is het van belang dat er een draaiboek wordt opgesteld dat op duidelijke wijze het kader inzake LIVC R uiteenzet. In dit draaiboek zal niet enkel aandacht worden besteed aan het regelgevende kader, maar ook aan het praktische verloop van een LIVC R.

Beleidsmaatregelen en doelstelling

In het Vlaams regeerakkoord 2019-2024 wordt eenduidig bepaald: "*We creëren een decretaal kader zodat medewerkers van Vlaamse diensten en voorzieningen kunnen deelnemen aan een LIVC, zonder dat ze daarbij hun eventuele beroepsgeheim schenden*" (p. 99 en 192). Dit ontwerp van decreet komt hieraan tegemoet.

In dit ontwerp van decreet worden hiertoe een aantal maatregelen getroffen.

- De leden van een aantal Vlaamse diensten en voorzieningen en gesubsidieerde organisaties worden gemachtigd om deel te nemen aan een casusoverleg binnen een LIVC R (art. 3).
- De rol en taak van de deelnemers en de mate waarin de deelnemers informatie kunnen uitwisselen conform artikel 458ter Sw., worden bepaald (art. 4, 5, 6 en 8).

- Er wordt in de mogelijkheid voorzien dat de diensten en voorzieningen en gesubsidieerde organisaties een vaste vertegenwoordiger aanduiden om deel te nemen aan een casusoverleg binnen een LIVC R (art. 7).
- Er wordt een regeling opgenomen betreffende de verwerking van persoonsgegevens door de deelnemers, zodat zij dit op gewettigde wijze kunnen doen in het kader van een casusoverleg binnen een LIVC R (art. 9, 10 en 11).

Impactanalyse

Maatschappelijke impact

Er werd een kind- en jongereneffectrapport (JoKER) opgemaakt, die als bijlage werd toegevoegd.

In het kind- en jongereneffectrapport wordt na een omstandige probleemanalyse m.b.t. mogelijke gevolgen van een deradicaliseringsbeleid en de organisatie van een LIVC R, op de rechten van kinderen en jongeren, ingegaan op het antwoord dat dit ontwerpdecreet op (een aantal van) deze probleemaspecten biedt.

Met de uitwerking van dit LIVC R decreet wordt gepoogd om, binnen de Vlaamse bevoegdheden en binnen de afweging tussen beroepsgeheim, rechten en belang van betrokkenen (jongeren) én de finaliteit van het LIVC R, duidelijkheid te creëren voor actoren die onder de Vlaamse bevoegdheid vallen. Hierbij wordt op een aantal bekommernissen vanuit kinderrechtenperspectief een antwoord geboden. Zo kunnen genodigden zelf inschatten of ze deelnemen, wat hun vertrouwensrelatie met jongeren kan beveiligen. Er wordt ook specifieke aandacht besteed aan het omgaan met persoonsgegevens in casussen die minderjarigen betreffen. Een aantal bekommernissen vallen echter niet onder de Vlaamse bevoegdheidsverdeling en kunnen hier niet geregeld worden. Op deze punten zal een samenwerkingsakkoord worden nagestreefd. Een ander deel van de, meer praktijkgerichte vragen, kunnen echter wel opgevangen worden in het draaiboek dat de Vlaamse regering voorziet op te stellen, in samenwerking met de verschillende sectoren. En tenslotte een laatste deel van de opmerkingen, over de terminologie en de verschillende vormen van extremisme en het preventieve karakter van de LIVC's R, zullen tevens worden meegenomen in het Vlaams actieplan ter bestrijding van radicalisering, extremisme, terrorisme en polarisering.

Daarnaast werden nog twee andere opties bekeken:

- de nuloptie, waarbij de deelname van Vlaamse diensten en voorzieningen en gesubsidieerde organisaties aan de bij wet vastgelegde LIVC R, niet wordt geregeld. Het uitblijven van een volwaardige regeling voor deelname vanuit diensten en voorzieningen en gesubsidieerde organisaties onder gemeenschaps- en gewestbevoegdheid creëert rechtsonzekerheid en onduidelijkheid voor deze deelnemers én dus ook voor kinderen en jongeren die bij die deelnemers terecht kunnen. Deze onduidelijkheid laat ook veel invulmogelijkheden open voor de lokale overheden, wat rechtsongelijkheid voor betrokken jongeren in de hand werkt. Deze optie geniet niet de voorkeur.
- Een andere optie, is de uitwerking van een samenwerkingsakkoord of een decreet én een samenwerkingsakkoord tussen gemeenschaps- en gewestregeringen en de federale overheid om deze materie te regelen. Deze optie biedt de mogelijkheid om in samenspraak de verschillende modaliteiten uit te klaren. Een aantal aandachtspunten vanuit kinderrechtenperspectief die nu niet bij decreet kunnen geregeld worden, zouden hier wel een antwoord kunnen krijgen. Op dit moment is dergelijk samenwerkingsakkoord echter niet mogelijk omwille van het ontbreken van een gesprekspartner, namelijk een volwaardige federale overheid.

Gezien de huidige omstandigheden wordt in eerste instantie de optie voor de uitwerking van dit LIVC R decreet weerhouden, zoals ook opgenomen in het regeerakkoord. In de toekomst, eens er een volwaardige federale regering is, zal Vlaanderen effectief toewerken naar een samenwerkingsakkoord.

Impact op grondrechten en gelijkheidsbeginsel

Voorliggend ontwerp van decreet bevat louter de machtiging van Vlaamse diensten en voorzieningen en gesubsidieerde organisaties om te kunnen deelnemen aan een casusoverleg binnen een LIVC R en bepaalt een aantal modaliteiten van deelname, die voor een groot deel af te leiden zijn uit de toepassing van artikel 458ter Sw. en de federale wet van 30 juli 2018 tot oprichting van lokale integrale veiligheidscellen inzake radicalisme, extremisme en terrorisme. Vanuit die optiek is de impact van het ontwerp van decreet op grondrechten en het gelijkheidsbeginsel beperkt. Er is een zekere impact op het recht op privé- en gezinsleven en op het gelijkheidsbeginsel, maar die is – op basis van wat volgt – legitiem, geschikt, noodzakelijk en evenredig.

De diensten en voorzieningen en gesubsidieerde organisaties verkrijgen door de machtiging om deel te nemen aan een casusoverleg binnen een LIVC R, de mogelijkheid om op wettelijke wijze hun beroepsgeheim te doorbreken. Deze maatregel streeft een legitiem doel na, met name de voorkoming van terroristische misdrijven. Op basis van artikel 458ter Sw. kan deze doelstelling aanvaard worden voor het doorbreken van het beroepsgeheim – mits voldaan is aan de randvoorwaarden.

Deze maatregel is niet alleen geschikt, maar ook noodzakelijk om hogervermeld doel te bereiken. Het casusoverleg beoogt namelijk begeleiding en opvolging van de betrokkene, om op die wijze te voorkomen dat de betrokkene zou overgaan tot het plegen van terroristische misdrijven. Dit kan niet als een aanzienlijke vermindering van het beschermingsniveau van de betrokkenen worden beschouwd, gezien de vele waarborgen die er worden getroffen waaronder de geheimhoudingsplicht in hoofde van de deelnemers aan het casusoverleg en de regeling betreffende bescherming van de persoonsgegevens. Bovendien moet worden benadrukt dat genodigden niet verplicht zijn om deel te nemen aan het overleg en zij in geval van deelname vrij zijn om te beslissen welke informatie zij wel of niet meedelen. Vanuit die optiek kan de maatregel als proportioneel t.o.v. het na te streven doel worden beschouwd.

Er wordt in hoofde van de deelnemers de mogelijkheid voorzien om persoonsgegevens te verwerken. In die zin heeft het ontwerp van decreet een impact op het recht op privé- en gezinsleven. In artikel 9, 10 en 11 van het ontwerp van decreet wordt een uitvoerige regeling hieromtrent opgenomen met een aantal waarborgen ter bescherming van het recht op privé- en gezinsleven van de betrokkene. Ter waarborging van dit grondrecht werd aan de Vlaamse Toezichtcommissie advies gevraagd omtrent dit ontwerp van decreet. De Vlaamse Toezichtcommissie was van oordeel dat het ontwerp van decreet voldoende waarborgen biedt, mits enkele aanpassingen, die in de mate van het mogelijke werden doorgevoerd.

Er is in het ontwerp van decreet geen sprake van een verschillende behandeling van vergelijkbare situaties, of van een gelijke behandeling van wezenlijk verschillende situaties. Er is bijgevolg geen schending van het gelijkheidsbeginsel. Door in artikel 3, tweede lid, een open categorie van diensten en voorzieningen en gesubsidieerde organisaties die kunnen deelnemen aan een casusoverleg binnen een LIVC R, op te nemen, worden geen diensten en voorzieningen en

gesubsidieerde organisaties uitgesloten van het toepassingsgebied van het ontwerp van decreet.

Budgettaire impact

Het ontwerp van decreet heeft geen budgettaire impact voor de Vlaamse Overheid.

Bestuurlijke impact op lokale en provinciale besturen en op Brussel

De federale wet LIVC R voorziet in de verplichting tot oprichting van een LIVC R op lokaal of bovenlokaal niveau. Verder voorziet de federale wet LIVC R ook in de organisatie van de LIVC R onder leiding van de burgemeester en in de deelname van bepaalde functies (zoals de gemeenteambtenaar die instaat voor de coördinatie, de ondersteuning en de begeleiding van de verschillende preventiemaatregelen die door de gemeente worden genomen) en de Information Officer van de Lokale politie (die de link vormt met de Lokale Taskforce). Het is dus vooral de federale wet die de grootste impact heeft op de lokale besturen.

Dit ontwerp van decreet machtigt de leden van een aantal Vlaamse diensten en voorzieningen en door de Vlaamse Gemeenschap of het Vlaamse Gewest gesubsidieerde organisaties om te kunnen deelnemen aan een casusoverleg binnen een lokale integrale veiligheidscel inzake radicalisme, extremisme en terrorisme (LIVC R), conform artikel 458ter Sw. en artikel 3, §1, tweede lid, tweede streepje van de wet van 30 juli 2018 tot oprichting van lokale integrale veiligheidscellen inzake radicalisme, extremisme en terrorisme. De leden van de diensten en voorzieningen en gesubsidieerde organisaties die bij dit ontwerp van decreet gemachtigd worden, kunnen bij de burgemeester casussen aanmelden.

Het ontwerp van decreet bepaalt ten aanzien van deze Vlaamse diensten en voorzieningen en gesubsidieerde organisaties ook een aantal modaliteiten van deelname. Een bijkomende modaliteit met betrekking tot deelname zit vervat in artikel 4. Er is een uitnodiging van de betreffende burgemeester vereist. Indien men niet wenst in te gaan op de uitnodiging, wordt verwacht dat een gemotiveerd antwoord hieromtrent wordt bezorgd aan de burgemeester. Dit gemotiveerd antwoord dient niet verstrekt te worden indien de genodigde een vrijwilliger is in de zin van artikel 3, 2° van de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers. Het gemotiveerd antwoord valt onder de geheimhoudingsplicht, vermeld in artikel 458ter, §2, van het Strafwetboek.

Implementatie

Aangezien er op dit ogenblik reeds LIVC's R operationeel zijn, is het van belang dat het decreet zo spoedig mogelijk in werking treedt, opdat Vlaamse diensten en voorzieningen en gesubsidieerde organisaties op gewettigde wijze kunnen deelnemen aan een casusoverleg binnen een LIVC R.

Het ontwerp van decreet voorziet in een evaluatie van het decreet door de Vlaamse Regering binnen de drie jaar na inwerkingtreding. Op die wijze kan er worden nagegaan of de toepassing van het decreet leidt tot een efficiëntere werking van de LIVC's R en of er nog wijzigingen nodig zijn.

C. Totstandkomingsprocedure

Op **17 juli 2020** werd het voorontwerp van decreet een eerste keer principiële goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Op basis daarvan werd advies aan de Vlaamse Toezichtcommissie gevraagd.

Op **8 september 2020** verstrekke de Vlaamse Toezichtcommissie het advies nr. 2020/36. De Vlaamse Toezichtcommissie was van oordeel dat het voorontwerp voldoende waarborgen zou kunnen bieden, indien een aantal elementen bijkomend werden geïmplementeerd. Hierbij wordt aangegeven op welke wijze werd tegemoetgekomen aan deze elementen:

- Opnemen van de term 'verwerkingsverantwoordelijke': deze term is uitdrukkelijk opgenomen in artikel 9, §3, van het voorontwerp.
- Duidelijkheid scheppen over de categorie personen die op het casusoverleg besproken worden conform de doeleinden van het casusoverleg: deze categorieën van personen zijn opgenomen in artikel 9, §1, tweede lid, van het voorontwerp.
- Categorieën van betrokkenen aanvullen met de andere personen die (zijdelings) in het casusoverleg kunnen vermeld worden: deze categorieën zijn uitdrukkelijk vermeld in artikel 9, §1, tweede lid, 2°, van het voorontwerp.
- Meer duidelijkheid brengen inzake de gegevens die de vertegenwoordigers van de vermelde instanties uit het overleg opnemen in hun eigen dossiers. Er moet uitgelegd of bepaald worden hoe de toegang tot die gegevens beperkt is of wordt binnen hun eigen organisatie: in artikel 9, §3, tweede lid, van het voorontwerp is toegevoegd dat de maatregelen ter beveiliging van de persoonsgegevens onder meer het voorzien in een behoorlijk gebruikers- en toegangsbeheer omvat, conform de geheimhoudingsplicht, vermeld in artikel 458ter, §2, van het Strafwetboek, en conform de beveiliging van de verwerking, vermeld in artikel 32 van de AVG. De artikelsgewijze bespreking geeft meer toelichting bij deze toevoeging. Alleszins zal dit element verder uitgewerkt worden in het draaiboek.
- De verlenging van de bewaartermijn verder regelen: hiertoe zijn de objectieve criteria om de bewaartermijn te kunnen verlengen, opgenomen in artikel 9, §4, tweede lid, van het voorontwerp. Ook is nu bepaald dat de verlenging van de maximale bewaartermijn voorafgaandelijk besproken wordt in het kader van een LIVC R.
- De transparantiemaatregelen uitwerken: hiertoe werd een artikel 11 toegevoegd in het voorontwerp. Meer toelichting hieromtrent is opgenomen in de artikelsgewijze bespreking.
- De Vlaamse Regering opdragen de toegangsmodaliteiten te specificeren, alsook logging en het beschikbaar houden van deze log-gegevens op te leggen. De VTC geeft in punt 65 van haar advies aan: "In principe moet de specificering van maatregelen niet in de wetgeving worden opgenomen. Wanneer de decreetgever of in een later stadium (mits delegatie), de Vlaamse Regering echter vermoedt dat de gepaste maatregelen niet gerealiseerd zullen worden zonder dit aan de betrokken instanties expliciet op te leggen, dan moet dat wel gebeuren." Op basis daarvan is in artikel 9, §3, tweede lid, van het voorontwerp toegevoegd dat de maatregelen ter beveiliging van de persoonsgegevens onder meer het voorzien in een behoorlijk gebruikers- en toegangsbeheer bevat. Artikel 9, §3, derde lid, van het voorontwerp bepaalt dat de Vlaamse Regering deze maatregelen ter beveiliging van de persoonsgegevens nader kan bepalen. Dit element zal ook onderdeel uitmaken van het draaiboek.

- In het geval gekozen zou worden de mogelijkheid van teleconferencing in te voeren, de Vlaamse Regering opdragen hiervoor strenge minimumregels op te leggen: de mogelijkheid van teleconferencing wordt momenteel niet voorzien in het voorontwerp. Dit zou immers een gezamenlijke regeling met de federale overheid noodzaken.

Op **30 oktober 2020** werd het voorontwerp van decreet een tweede keer principiële goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Op basis daarvan werd advies gevraagd aan de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor), de Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (SARC), de Vlaamse Raad voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin en de Vlaamse Jeugdraad.

De Vlaamse Onderwijsraad (Vlor), de Vlaamse Jeugdraad, de Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (SARC) en de Vlaamse Raad voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin brachten respectievelijk op **12 november 2020, 25 november 2020, 26 november 2020 en 30 november 2020** een advies uit. Hierbij worden de belangrijkste elementen toegelicht:

- Alle adviesraden benoemen de vrijwillige deelname, het spreekrecht, de bijzondere geheimhoudingsplicht en de mogelijkheid tot vertegenwoordiging door een vaste vertegenwoordiger als positieve en zelfs cruciale elementen in het decreet.
- Alle adviesraden zijn het eens over het belang van het draaiboek. In dat kader moet worden benadrukt dat het draaiboek geënt zal worden op het decreet, aangezien het decreet de regelgevende basis van het draaiboek zal zijn. Toch zal de totstandkoming van het draaiboek gelijklopen met de goedkeuringsprocedure van het ontwerp van decreet. Het is immers van belang dat het ondersteunende draaiboek meteen beschikbaar is voor de organisaties op het ogenblik van de inwerkingtreding van het decreet. In het draaiboek zal onder meer uitgebreid aandacht worden besteed aan de praktische toepasbaarheid van de decretale regeling inzake gegevensbescherming.
- De adviesraden vragen om, nu er opnieuw een volwaardige federale regering is, de piste van het samenwerkingsakkoord opnieuw te bekijken. Dat is zeker de bedoeling, aangezien er aan een aantal van de bezorgdheden en opmerkingen van de adviesraden enkel door middel van een samenwerkingsakkoord kan worden tegemoet te komen (bv. enkele aspecten inzake gegevensbescherming, de wijze en inhoud van de uitnodiging, etc.). Hiertoe werden reeds eerste contacten gelegd met de federale overheid.
- De verplichting om een gemotiveerd antwoord voor te leggen indien genodigden niet wensen deel te nemen aan een casusoverleg, wordt door de SARC en de Vlaamse Jeugdraad kritisch onthaald. Dit zal uitgebreid worden meegenomen bij de opmaak het draaiboek zodat die sensibiliserende functie aan de hand van voorbeelden kan uitgelegd worden. Om toch de ongerustheid inzake mogelijke gevolgen omwille van niet-deelname weg te nemen, wordt de volgende zin nog toegevoegd aan

de MvT: "Niet-deelname aan een LIVC-R heeft dus geen negatieve gevolgen voor de genodigden of hun organisatie in kwestie."

- De SARC en de Vlor benadrukken het belang om de Vlaamse Gemeenschapscommissie te betrekken bij de verdere uitwerking van het decreet en het draaiboek. De Vlaamse Gemeenschapscommissie heeft een vertegenwoordiger in het Vlaams Platform Radicalisering, waar zowel het voorontwerp van decreet als de opzet en krachtlijnen van het draaiboek reeds in besproken werden en ook in de verdere uitwerkingsfase aan bod zullen komen, dus ze worden op die manier telkens op de hoogte gebracht van de verdere ontwikkelingen.
- De Vlaamse Jeugdraad en de Vlaamse Raad voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin vragen om een kwantitatieve en kwalitatieve monitoring van de LIVC's R. Er zal, in samenwerking met de Vlaamse Vereniging voor Steden en Gemeenten, worden nagegaan hoe er in dergelijke monitoring kan voorzien worden. Daarnaast zal het draaiboek ook bijgestuurd worden op basis van een evaluatie van de lokale praktijk. Bovendien wordt ook een artikel 12 toegevoegd aan het ontwerp van decreet dat de Vlaamse Regering uitdrukkelijk oplegt om het decreet te evalueren binnen de drie jaar na inwerkingtreding.

D. Bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest

Hoewel de federale overheid residuair bevoegd is voor 'veiligheid', stellen het Grondwettelijk Hof en de Raad van State steevast dat het beleid met betrekking tot veiligheid geen zuiver federale aangelegenheid gebleven is.² Naast de algemene bevoegdheid voor veiligheid, die zoals gezegd residuair toekomt aan de federale overheid, bestaan er ook bijzondere veiligheidsbevoegdheden.³ Het gaat dan om de bevoegdheid van de verschillende overheden om veiligheidsmaatregelen te nemen binnen hun eigen materiële bevoegdheden.

Op basis van de wet LIVC R kan worden besloten dat de LIVC'S R hoofdzakelijk een preventieve rol spelen binnen het veiligheidsbeleid. De LIVC R heeft tot doel terroristische misdrijven te voorkomen (art. 2 wet LIVC R). De memorie van toelichting bij de wet LIVC R beschouwt LIVC's R als een instrument in de bestrijding van gewelddadige radicalisering doordat zij personen die zich in een radicaliseringsproces bevinden vroeg detecteren en geïndividualiseerde opvolgtrajecten kunnen uitwerken voor hen.⁴ Uit de voorbereidende werken blijkt dat dit niet uitsluit "*dat het bedoelde overleg kan worden georganiseerd met een zuiver preventief oogmerk ten aanzien van bepaalde misdrijven of een bepaalde*

² Adv.RvS nr. 32.227/4 van 22 oktober 2001 over een voorontwerp van wet tot wijziging van de wet van 3 januari 1933 op de vervaardiging van, de handel in en het dragen van wapens en op de handel in munitie, *Parl.St.* Kamer 2001-02, nr. 50-1598/1, 60; GwH 19 december 2007, nr. 154/2007, overw. B.18.2.; GwH 20 januari 2010, nr. 3/2010, overw. B.24.

³ K. REYBROUCK, "De bevoegdheid voor veiligheid in het federale België", 444.

⁴ *Parl.St.* Kamer 2017-18, nr. 54-3209/1, 4.

problematiek, zonder dat er reeds effectief misdrijven zijn vastgesteld of aangemeld^{5,6}

Het voornamelijk preventieve karakter van de LIVC's R blijkt ook uit de structuur waarbinnen de LIVC's R opereren. De LIVC's R bestaan in symbiose met een Lokale Task Force (hierna "LTF").⁷ Daar waar een LTF focust op een reactieve en repressieve aanpak via een politionele en gerechtelijke opvolging⁸, benadert een LIVC R de persoon vanuit het verhaal van de inclusieve samenleving. Dit weerspiegelt zich in de samenstelling van de overlegstructuren. In de LTF's zetelen politiediensten, de veiligheids- en inlichtingendiensten en het Openbaar Ministerie. In een LIVC R daarentegen zetelen voornamelijk lokale maatschappelijke actoren. Met uitzondering van de lokale politie (Information Officer) die, indien dit aangewezen is, de link kan verzekeren met de LTF, zetelt geen enkel lid van de LTF in de LIVC R.⁹ De memorie van toelichting benadrukt het preventieve karakter verder: *"Finaal is het belangrijkste element voor de LTF vanuit de LIVC R de vraag of een bepaald individu in een fase is waarin hij/zij in staat is om over te gaan tot terroristische daden. Individuen waar de dreiging niet bijzonder groot is, waar een bereidwilligheid is om mee te werken met de lokale autoriteiten, en die niet al te zware contacten hebben in het milieu krijgen hun primaire opvolging via de LIVC R."*¹⁰

Hoewel de LIVC's R overlegorganen zijn die werden opgericht op basis van de residuaire federale bevoegdheid voor de (staats)veiligheid en ordehandhaving, gaat het in feite om een casusoverleg dat is geënt op een geïntegreerde en multidisciplinaire benadering van veiligheid. Dit houdt in dat een concreet veiligheidsprobleem niet enkel vanuit repressieve hoek wordt benaderd, maar wel in een breder perspectief wordt geplaatst (en naast repressie bv. ook aandacht uitgaat naar pro-activiteit, preventie, voorbereiding en nazorg).

Het klopt dat de deelstaten enkel over toegewezen bevoegdheden beschikken, en dat 'het preventieve veiligheidsbeleid' niet *expressis verbis* aan hen werd toegewezen. Dat neemt evenwel niet weg dat de gemeenschappen en de gewesten op grond van hun bevoegdheden voor cultuur, werk, integratie en inburgering, binnenlands bestuur, onderwijs, sport, justitie, welzijn, gezin, jeugd en media belangrijke bevoegdheden hebben op het vlak van het preventieve luik van veiligheid. De deelstaten en hun diensten zijn kernactoren van het preventiebeleid. Zij vervullen deze rol op grond van de bijzondere veiligheidsbevoegdheden die vervat zijn in hun toegewezen materiële hoofdbevoegdheden, die volgens de vaste rechtspraak van het Grondwettelijk Hof op ruime wijze worden geïnterpreteerd.¹¹

Bijgevolg zijn de gemeenschappen en gewesten bevoegd om dit ontwerp van decreet aan te nemen, de actoren die onder hun bevoegdheid vallen, aan te duiden

⁵ Amendement nr. 64 (TERWINGEN c.s.) op het wetsontwerp houdende vereenvoudiging, harmonisering, informatisering en modernisering van bepalingen van burgerlijk recht en van burgerlijk procesrecht alsook van het notariaat, en houdende diverse bepalingen inzake justitie, *Parl.St.* Kamer 2016-2017, nr. 54 2259/003.

⁶ *Parl.St.* Kamer 2017-18, nr. 54-3209/1, 6.

⁷ *Parl.St.* Kamer 2017-18, nr. 54-3209/1, 4.

⁸ Dat overeenkomstig de omzendbrief van 22 mei 2018 van de minister van Binnenlandse Zaken en van de minister van Justitie betreffende de informatie-uitwisseling rond en de opvolging van terrorist fighters en haat-propagandisten.

⁹ Het is niet de bedoeling dat veiligheids- en inlichtingendiensten en het Openbaar Ministerie zetelen in een LIVC R. Zij zetelen in de LTF. De informatiedeling met deze instanties wordt verzekerd via de lokale politie (Information Officer) (*Parl.St.* Kamer 2017-18, nr. 54-3209/1, 8).

¹⁰ *Parl.St.* Kamer 2017-18, nr. 54-3209/1, 9.

¹¹ Bv. GwH 19 december 2007, nr. 154/2007, overw. B.16.; GwH 20 januari 2010, nr. 3/2010, overw. B.22.

om deel te nemen aan een casuoverleg binnen een LIVC R, en de modaliteiten van deze deelname te bepalen.

Vanuit die optiek is het ontwerp van decreet ook van toepassing op Brusselse diensten en voorzieningen en gesubsidieerde organisaties, voor zover deze onder de bevoegdheid vallen van de Vlaamse Gemeenschap.

II. Toelichting bij de artikelen

Artikel 1

Aangezien er in het decreet zowel diensten, voorzieningen en gesubsidieerde organisaties vallende onder de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap, als diensten, voorzieningen en gesubsidieerde organisaties vallende onder de bevoegdheid van het Vlaams Gewest, worden gemachtigd om deel te nemen aan een casuoverleg binnen een LIVC R, heeft dit decreet betrekking op zowel gewest- als gemeenschapsaangelegenheden.

Artikel 2

Dit artikel somt een aantal definities op.

In punt 4° wordt 'deelnemer' gedefinieerd. Hierbij moet worden benadrukt dat een deelnemer in de zin van dit decreet een lid van een Vlaamse dienst of voorziening of gesubsidieerde organisatie betreft die op basis van dit decreet is gemachtigd om deel te nemen aan een casuoverleg binnen een LIVC R. Indien er doorheen het ontwerp van decreet sprake is van 'deelnemer', slaat dit dus enkel op leden van Vlaamse diensten en voorzieningen en gesubsidieerde organisaties, niet op leden van federale diensten die zouden deelnemen.

Verder moet ook worden benadrukt dat met 'deelnemer' bedoeld wordt dat dat lid van de dienst of voorziening of gesubsidieerde organisatie ook effectief deelneemt, m.a.w. dat hij/zij ingaat op de uitnodiging van de burgemeester of de door hem aangestelde vertegenwoordiger. Hier is dus een duidelijk onderscheid met 'genodigde'.

Artikel 3

In dit artikel worden de diensten en voorzieningen en gesubsidieerde organisaties aangeduid, van wie de leden gemachtigd worden om deel te nemen aan een casuoverleg binnen een LIVC R.

Hierbij kan volgende onderverdeling van diensten en voorzieningen en gesubsidieerde organisaties worden gemaakt:

- Specifieke diensten, voorzieningen en gesubsidieerde organisaties: er worden een aantal specifieke diensten, voorzieningen en gesubsidieerde

organisaties gemachtigd, aangezien deze steeds, indien relevant en betrokken bij de betreffende persoon, zouden moeten worden uitgenodigd voor een casuoverleg binnen een LIVC R, zoals bijvoorbeeld de justitiehuizen en de CLB's.

- Algemeen omschreven diensten, voorzieningen en gesubsidieerde organisaties: een aantal diensten, voorzieningen en gesubsidieerde organisaties worden algemeen omschreven. Deze kunnen niet concreet worden aangeduid, omwille van het feit dat deze verschillen per regio en zelfs per stad of gemeente. Het gaat dan bijvoorbeeld om sociaal-culturele volwassenenorganisaties en sportorganisaties.

Het tweede lid bepaalt een machtiging van leden van andere diensten en voorzieningen en gesubsidieerde organisaties, die vanuit hun functie, en omwille van een bepaalde expertise of omwille van hun kennis van de betrokkene, geacht worden een noodzakelijke bijdrage te kunnen leveren aan een geïndividualiseerde casusgerichte opvolging. Het kan hierbij dus gaan om 'objectieve' expertise, bv. op het vlak van radicalisering, of om 'persoonlijke' expertise op basis van de betrokkenheid bij de persoon die besproken wordt op het casuoverleg. Dergelijke open bepaling is noodzakelijk omdat niet alle mogelijk relevante diensten en voorzieningen en gesubsidieerde organisaties op exhaustieve wijze kunnen worden opgesomd. Het is mogelijk dat bepaalde diensten en voorzieningen en gesubsidieerde organisaties op het eerste gezicht niet voor de hand liggend zijn, maar dat hen betrekken toch noodzakelijk kan zijn bij concrete casussen.

Aangezien in dit artikel een groot aantal diensten en voorzieningen en gesubsidieerde organisaties gemachtigd worden om deel te nemen aan een casuoverleg binnen een LIVC R, die gekenmerkt worden door een grote differentiatie (naar grootte, territoriale werking, wel of geen hulpverlening, al dan niet onderworpen aan beroepsgeheim, professioneel of vrije tijd,...), is het van belang dat het voor alle mogelijke deelnemers duidelijk is op welke wijze zij kunnen/mogen deelnemen. Aangezien het niet vanzelfsprekend is dat bv. een coach binnen een sportvereniging op de hoogte is van de regelgeving inzake LIVC R en inzake het casuoverleg, is het van belang dat er een draaiboek wordt opgesteld dat op duidelijke wijze het kader inzake LIVC R uiteenzet. In dit draaiboek zal niet enkel aandacht worden besteed aan het regelgevende kader, maar ook aan het praktische verloop van een LIVC R.

Artikel 4

Artikel 4 geeft een bijkomende voorwaarde tot deelname aan. Een uitnodiging van de betreffende burgemeester of de door hem aangestelde vertegenwoordiger is vereist. Indien men niet wenst in te gaan op de uitnodiging, wordt verwacht dat een gemotiveerd antwoord hieromtrent wordt bezorgd aan de burgemeester. Dat een gemotiveerd antwoord dient te worden bezorgd, wordt verantwoord vanuit het preventieve oogmerk van een LIVC R en het belang van (re-)integratie, begeleiding

en/of hulpverlening van het individu. Het verstrekken van een gemotiveerd antwoord is echter niet vereist indien de genodigde een vrijwilliger is. Van een vrijwilliger kan dit namelijk niet verwacht worden. Het gemotiveerd antwoord valt onder de geheimhoudingsplicht, vermeld in artikel 458ter, §2, van het Strafwetboek.

Ook wordt in artikel 4 benadrukt dat deelname steeds op vrijwillige basis is. Hierbij is het voor wat betreft de gesubsidieerde organisaties van belang te vermelden dat niet-deelname geenszins betekent dat de betrokken organisaties op basis hiervan hun subsidies kunnen verliezen. Niet-deelname aan een LIVC-R heeft dus geen negatieve gevolgen voor de genodigden of hun organisatie in kwestie.

Artikel 5

Dit artikel werd opgenomen ter bescherming van de Vlaamse diensten en voorzieningen en gesubsidieerde organisaties. Zij kunnen enkel deelnemen aan een casusoverleg binnen een LIVC R met het oog op het voorkomen van terroristische misdrijven bedoeld in titel I ter van het boek II van het Strafwetboek. Hun aanwezigheid binnen een LIVC R kan geen andere finaliteit hebben.

Artikel 6

Het principe van casusoverleg, waarop de LIVC R is gebaseerd, wordt geregeld in artikel 458ter van het Strafwetboek:

Art. 458ter. § 1. Er is geen misdrijf wanneer iemand die uit hoofde van zijn staat of beroep houder is van geheimen, deze meedeelt in het kader van een overleg dat wordt georganiseerd, hetzij bij of krachtens een wet, decreet of ordonnantie, hetzij bij een met redenen omklede toestemming van de procureur des Konings.

Dit overleg kan uitsluitend worden georganiseerd, hetzij met het oog op de bescherming van de fysieke en psychische integriteit van de persoon of van derden, hetzij ter voorkoming van de misdrijven bedoeld in Titel I ter van Boek II of van de misdrijven gepleegd in het raam van een criminele organisatie, zoals bepaald in artikel 324bis.

De in het eerste lid bedoelde wet, decreet of ordonnantie, of de met redenen omklede toestemming van de procureur des Konings bepalen ten minste wie aan het overleg kan deelnemen, met welke finaliteit en volgens welke modaliteiten het overleg zal plaatsvinden.

§ 2. De deelnemers zijn tot geheimhouding verplicht wat betreft de tijdens het overleg meegedeelde geheimen. Eenieder die dit geheim schendt, wordt gestraft met de straffen bepaald in artikel 458.

De geheimen die tijdens dit overleg worden meegedeeld, kunnen slechts aanleiding geven tot de strafrechtelijke vervolging van de misdrijven waarvoor het overleg werd georganiseerd.

De federale wet LIVC R van 30 juli 2018 bepaalt uitdrukkelijk in artikel 5 dat de LIVC R een overlegstructuur in de zin van artikel 458ter van het Strafwetboek betreft. De beginselen uit artikel 458ter Sw. zijn bijgevolg van toepassing op de LIVC R.

Artikel 458ter, §1 Sw. geeft een mogelijkheid aan waarbinnen het beroepsgeheim kan worden doorbroken, zonder dat er sprake is van een schending. Artikel 458ter, §2 stelt een bijzondere geheimhoudingsplicht in voor de tijdens het overleg vernomen geheimen. Dit biedt aan houders van het beroepsgeheim de garantie dat de geheimen die ze delen in het kader van een casuoverleg niet door niet-geheimplichtigen bekend gemaakt worden aan derden.

In artikel 6 van dit ontwerp van decreet worden een aantal beginselen aangehaald die voortvloeien uit de toepassing van artikel 458ter Sw., zonder dat ze daar uitdrukkelijk in worden vermeld:

- Het beroepsgeheim kan maar doorbroken worden in functie van de finaliteit van het casuoverleg, met name de voorkoming van terroristische misdrijven. Er kunnen bijgevolg geen geheimen worden gedeeld voor andere doeleinden. Bovendien moet de gedeelde informatie relevant en proportioneel zijn in functie van deze finaliteit.
- Het tweede lid stelt een spreekrecht in. Deelnemers bepalen zelf of en welke informatie ze, binnen de grenzen van artikel 9, delen. Er bestaat dus geen spreekplicht. De deelnemer maakt zelf de afweging of en welke informatie hij inbrengt. Om een LIVC R zo efficiënt mogelijk te laten werken en de betrokkene zo goed mogelijk te kunnen begeleiden, is het wel aangewezen dat zoveel mogelijk informatie – voor zover toegelaten in het kader van dit decreet – gedeeld wordt zodat alle facetten volledig en genuanceerd in kaart kunnen worden gebracht en besproken.

Artikel 7

Een dienst of voorziening of gesubsidieerde organisatie kan zich op een casuoverleg binnen een LIVC R laten vertegenwoordigen door een vaste afgevaardigde. Deze vaste afgevaardigde kan bijvoorbeeld de leidinggevende van het betrokken lid van de dienst of voorziening of gesubsidieerde organisatie, een directielid, een collega van het betrokken lid,... zijn.

Dit artikel wil enerzijds een rechtsgrond bieden voor de gegevensoverdracht tussen de persoon die betrokken is op de casus, m.a.w. de daadwerkelijke geheimplichtige, en de vaste vertegenwoordiger die deelneemt aan het casuoverleg. Iedereen die buiten de relatie geheimplichtige en de cliënt staat

(zoals dus bv. een leidinggevende, directielid, collega), is te beschouwen als een 'derde' aan wie – behoudens een aantal uitzonderingen - geen geheimen mogen worden bekendgemaakt. Door de invoeging van dit artikel, wordt toegelaten dat de geheimplichtige gegevens die gedekt zijn door het beroepsgeheim kan delen met de vaste vertegenwoordiger van zijn organisatie die deelneemt aan het casusoverleg.

Op die wijze kan bijvoorbeeld een hulpverlener binnen een CAW geheimen delen met zijn teamverantwoordelijke, die aan het casusoverleg zou deelnemen.

Anderzijds biedt dit artikel een rechtsgrond voor de terugkoppeling van de vaste afgevaardigde naar de geheimplichtige die betrokken is op de tijdens het casusoverleg besproken persoon. Zo zal bijvoorbeeld de teamverantwoordelijke, die onderworpen is aan een geheimhoudingsplicht wat betreft de gedeelde geheimen op het casusoverleg, toch kunnen terugkoppelen naar de betrokken hulpverlener binnen het CAW.

De rechtsgrond om terugkoppeling mogelijk te maken, is ook noodzakelijk indien de medewerker, die rechtstreeks bij de besproken persoon betrokken is, niet onderworpen is aan beroepsgeheim. De deelnemers aan het casusoverleg zijn immers tot geheimhouding verplicht wat betreft de tijdens het overleg meegedeelde geheimen. Door deze rechtsgrond heeft de vaste vertegenwoordiger toch de mogelijkheid om terug te koppelen naar de betreffende medewerker.

Zo zal bijvoorbeeld een trainer binnen een sportvereniging doorgaans geen beroepsgeheim hebben, en kan die dus informatie doorgeven aan zijn leidinggevende, die deelneemt aan het casusoverleg. De leidinggevende is echter wel onderworpen aan een geheimhoudingsplicht wat betreft de gedeelde geheimen op het casusoverleg. Op basis van dit artikel, heeft de leidinggevende toch de mogelijkheid om terug te koppelen naar de trainer.

Verder wordt bepaald dat deze vaste afgevaardigde onderworpen zal zijn aan dezelfde reglementering als de verstrekker van de informatie, zijnde de reglementering inzake gegevensbescherming en desgevallend de reglementering inzake het ambtsgeheim, de discretieplicht en het beroepsgeheim. Hiermee wordt vooreerst aangegeven dat de in dit decreet vermelde regeling omtrent verwerking van persoonsgegevens ook van toepassing is op de vaste vertegenwoordiger die deelneemt aan een casusoverleg. Daarnaast geldt dat indien de medewerker die rechtstreeks betrokken is bij de besproken persoon bijvoorbeeld onderworpen is aan een discretieplicht, deze ook van toepassing zal zijn op de vaste afgevaardigde. Dit heeft tot gevolg dat indien een discretieplichtige bijvoorbeeld informatie deelt met zijn leidinggevende, deze leidinggevende ook gehouden zal zijn tot dezelfde discretieplicht en dus niet 'vrijer' informatie zal kunnen delen dan de medewerker die rechtstreeks betrokken is bij de besproken persoon.

Artikel 8

Op basis van de wet LIVC R richt de burgemeester de LIVC R op. De burgemeester staat in voor het uitnodigen van de diensten en voorzieningen en gesubsidieerde organisaties en het opmaken van de lijst van casussen die moeten worden besproken. Derhalve kunnen de leden van de diensten en voorzieningen en gesubsidieerde organisaties die bij dit decreet gemachtigd worden, bij de burgemeester of de door hem aangestelde vertegenwoordiger casussen aanmelden. De aan te melden casussen kunnen zowel meerderjarige als minderjarige personen betreffen.

Aanmeldingen kunnen desgevallend ook bij de vertegenwoordiger van de burgemeester gebeuren. Hiermee wordt tegemoetgekomen aan de werking van een LIVC R in de praktijk.

Artikel 9

In het kader van een casusoverleg binnen een LIVC R zullen er persoonsgegevens worden verwerkt. Dit artikel biedt een rechtsgrond voor de diensten en voorzieningen en gesubsidieerde organisaties om persoonsgegevens te mogen verwerken. Deze regeling is dus van toepassing op de bij dit decreet gemachtigde diensten en voorzieningen en gesubsidieerde organisaties die deelnemen aan een casusoverleg binnen een LIVC R, niet op andere actoren.

Daarnaast geldt zij ook voor de gemeenten. De gemeente komt niet voor in de in artikel 3 van dit decreet vermelde voorzieningen en diensten en gesubsidieerde organisaties, omdat de burgemeester en ander gemeentepersoneel reeds op basis van artikel 3, §1 van de wet LIVC R kunnen deelnemen aan het casusoverleg.

De wet LIVC R biedt de gemeente echter geen wettelijke basis voor de verwerking van de persoonsgegevens (art. 4, §3, van de wet LIVC R).

Daarom voorziet dit decreet ook in een wettelijke basis voor de verwerking van persoonsgegevens door de gemeenten. De gewesten zijn op basis van art. 6, VIII van de BWHI bevoegd voor de ondergeschikte besturen, weliswaar met uitzondering van de organisatie van en het beleid van de politie, vermeld in artikel 135, §2, van de nieuwe gemeentewet.

Echter, op basis van art. 3, §1, van de wet LIVC R kunnen ook andere gemeentediensten deelnemen aan het casusoverleg. Men denke bvb. aan de gemeentelijk jeugddienst, de gemeentelijke sportdienst, personeel van de gemeenteschool of personeel van het woonloket. Daarom wordt ook voor de gemeenten een wettelijke basis voor de verwerking van de persoonsgegevens voorzien.

Paragraaf 1 van artikel 9 bepaalt de finaliteit van de verwerking van persoonsgegevens en de wijze waarop de betreffende persoonsgegevens mogen worden verwerkt. Deze wijze van verwerking is zeer beperkt, met name tot het delen en het in het eigen dossier registreren ervan en dient noodzakelijk te zijn om de doelstelling van de LIVC R te realiseren. Ook wordt de mogelijkheid voorzien om persoonsgegevens te verwerken met het oog op het aanmelden van een casus, conform artikel 8. Een aanmelding zal immers steeds een minimum aan persoonsgegevens bevatten.

Daarnaast worden in paragraaf 1 ook de types persoonsgegevens opgelijst, die in het kader van dit decreet kunnen worden verwerkt. Hieronder vallen onder meer gegevens betreffende de gezondheid. In dat kader wordt gewezen op de definitie van gegevens over gezondheid, vermeld in artikel 4, 15) van de AVG: "persoonsgegevens die verband houden met de fysieke of mentale gezondheid van een natuurlijke persoon, waaronder gegevens over verleende gezondheidsdiensten waarmee informatie over zijn gezondheidstoestand wordt gegeven". Het gaat dus niet enkel om gegevens betreffende de fysieke gezondheid, maar ook de mentale en psychische gezondheid.

Naar aanleiding van het advies van de Vlaamse Toezichtcommissie wordt in paragraaf 1 ook aangegeven van wie de vermelde persoonsgegevens kunnen worden verwerkt. Deze kunnen in twee categorieën worden onderverdeeld:

- De personen die door de burgemeester werden aangeduid om het voorwerp van bespreking op een casusoverleg binnen een LIVC R uit te maken. Dit dient conform artikel 3, §2, van de wet LIVC R te gebeuren. Dit houdt in dat er op een LIVC R enkel personen kunnen worden besproken waarvan er aanwijzingen bestaan dat zij zich bevinden in een radicaliseringsproces bedoeld in artikel 3, 15°, van de wet van 30 november 1998 houdende regeling van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten. 'Radicaliseringsproces' wordt daar gedefinieerd als 'een proces waarbij een individu of een groep van individuen op dusdanige wijze wordt beïnvloed dat dit individu of deze groep van individuen mentaal gevormd wordt of bereid is tot het plegen van terroristische handelingen'. Dit is dus een belangrijke voorwaarde opdat iemand voorwerp van bespreking kan uitmaken op een LIVC R.
- De relaties en contacten van de personen die de burgemeester aanduidt om besproken te worden op een casusoverleg binnen een LIVC R. De sociale context van een betrokkene kan een belangrijk onderdeel uitmaken van de bespreking en van de opvolging van de betrokkene. In die zin is het noodzakelijk dat ook de relaties en de contacten van de betrokkene kunnen worden besproken. Hierbij moet worden benadrukt dat het niet deze relaties en contacten zijn die het hoofdvoorwerp van bespreking uitmaken. Vanuit die optiek is het van belang om nogmaals te benadrukken dat hun

persoonsgegevens enkel kunnen worden verwerkt indien en voor zover dit noodzakelijk is voor de doelstelling van de LIVC R.

Paragraaf twee bevat de rechtmatigheidsgronden van de verwerking van persoonsgegevens, met name:

- Artikel 6, eerste lid, e) van de AVG: de verwerking is noodzakelijk voor de vervulling van een taak van algemeen belang of van een taak in het kader van de uitoefening van het openbaar gezag dat aan de verwerkingsverantwoordelijke is opgedragen;
- Artikel 9, eerste lid, g) van de AVG: de verwerking is noodzakelijk om redenen van zwaarwegend algemeen belang;
- Artikel 10 van de AVG: persoonsgegevens betreffende strafrechtelijke veroordelingen en strafbare feiten of daarmee verband houdende veiligheidsmaatregelen mogen op grond van artikel 6, lid 1, alleen worden verwerkt onder toezicht van de overheid of indien de verwerking is toegestaan bij Unierechtelijke of lidstaatrechtelijke bepalingen die passende waarborgen voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen bieden.

Paragraaf drie geeft aan dat elke dienst of voorziening of gesubsidieerde organisatie individueel als verwerkingsverantwoordelijke optreedt met betrekking tot de verwerking van de persoonsgegevens, met name voor het delen van de persoonsgegevens, het registreren van de op het casusoverleg verkregen persoonsgegevens in het eigen dossier van de betreffende dienst of voorziening of gesubsidieerde organisatie, en het verwerken van persoonsgegevens in het kader van een aanmelding. Er is dus – tot op heden – geen gezamenlijk dossier op het niveau van de LIVC R en bijgevolg ook geen verwerkingsverantwoordelijke voor het geheel van de verwerkingen in het kader van het casusoverleg binnen een LIVC R. De dienst of voorziening of gesubsidieerde organisatie, die optreedt als verwerkingsverantwoordelijke, is ook niet verantwoordelijk voor de verwerking van persoonsgegevens in de dossiers van de andere deelnemers.

Als gevolg van deze regeling is elke dienst of voorziening of gesubsidieerde organisatie individueel verantwoordelijk voor het treffen van de passende beveiligingsmaatregelen. Aangezien de mogelijk te verwerken persoonsgegevens niet strikt afgebakend zijn en aangezien het mogelijk delicate gegevens betreffen, is een bijzondere aandacht inzake informatieveiligheid vereist. Daarbij is artikel 32 van de algemene verordening gegevensbescherming van belang.

Zo onderstreept de Vlaamse Toezichtcommissie het belang van een behoorlijk gebruikers- en toegangsbeheer en een logging van de toegangen zodat men kan controleren wie wanneer toegang had tot welke gegevens, wat zijn/haar acties waren en waarom. Gezien de geheimhoudingsplicht in hoofde van de deelnemer aan het casusoverleg (o.b.v. artikel 458ter, §2, van het Strafwetboek), is het immers van belang dat niet zomaar iedereen uit de betreffende dienst of voorziening of gesubsidieerde organisatie toegang krijgt tot de persoonsgegevens

van de betrokkene. Diensten en voorzieningen en gesubsidieerde organisaties zullen slechts persoonsgegevens kunnen registreren in hun eigen dossier indien zij de geheimhouding, vermeld in artikel 458ter, §2, van het Strafwetboek, kunnen garanderen. Dit is tevens van belang voor kleinere organisaties, die niet altijd onderworpen zijn aan een beroepsgeheim, en die dus geen daarop afgestemde beveiligingssystemen hebben. Gezien het belang hiervan, zal dit element ook zeker onderdeel uitmaken van het draaiboek LIVC R.

Indien in dit kader bijzondere categorieën van persoonsgegevens zoals vermeld in artikel 9 van de AVG¹², worden verwerkt, moet er, voor zover deze worden gevat door de in artikel 8 van het ontwerp van decreet opgesomde types van persoonsgegevens, gewezen worden op de toepasselijkheid van artikel 9 van de wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens:

In uitvoering van artikel 9.4 van de Verordening neemt de verwerkingsverantwoordelijke, bij de verwerking van genetische, biometrische of gezondheidsgegevens, bovendien de volgende maatregelen:

1° hij of, in voorkomend geval, de verwerker wijst de categorieën van personen die toegang hebben tot de persoonsgegevens, aan waarbij hun hoedanigheid ten opzichte van de verwerking van de betrokken gegevens nauwkeurig wordt omschreven;

2° hij of, in voorkomend geval, de verwerker houdt de lijst van de aldus aangewezen categorieën van personen ter beschikking houden van de bevoegde toezichthoudende autoriteit;

3° hij zorgt ervoor dat de aangewezen personen door een wettelijke of statutaire verplichting, of door een evenwaardige contractuele bepaling ertoe gehouden zijn het vertrouwelijk karakter van de betrokken gegevens in acht te nemen.

Indien in dit kader persoonsgegevens betreffende strafrechtelijke veroordelingen en strafbare feiten of daarmee verband houdende veiligheidsmaatregelen, zoals vermeld in artikel 10 van de AVG, worden verwerkt, moet er, voor zover deze worden gevat door de in artikel 8 van het ontwerp van decreet opgesomde types van persoonsgegevens, gewezen worden op de toepasselijkheid van artikel 10, §2 van de wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens:

§ 2. De verwerkingsverantwoordelijke en, in voorkomend geval, de verwerker stellen een lijst op van de categorieën van personen die toegang hebben tot

¹² Artikel 9 van de AVG duidt volgende persoonsgegevens aan als bijzondere categorieën van persoonsgegevens: persoonsgegevens waaruit ras of etnische afkomst, politieke opvattingen, religieuze of levensbeschouwelijke overtuigingen, of het lidmaatschap van een vakbond blijken, genetische gegevens, biometrische gegevens met het oog op de unieke identificatie van een persoon, gegevens over gezondheid, of gegevens met betrekking tot iemands seksueel gedrag of seksuele gerichtheid.

de persoonsgegevens, met een beschrijving van hun hoedanigheid ten opzichte van de verwerking van de beoogde gegevens. Deze lijst wordt ter beschikking gehouden van de bevoegde toezichthoudende autoriteit.

De verwerkingsverantwoordelijke en, in voorkomend geval, de verwerker zorgen dat de aangewezen personen door een wettelijke of statutaire verplichting, of door een evenwaardige contractuele bepaling, ertoe gehouden zijn het vertrouwelijke karakter van de betrokken gegevens in acht te nemen.

Deze verplichtingen zullen bijgevolg moeten nageleefd worden door de dienst of voorziening of gesubsidieerde organisatie, in het geval dat hogervermelde categorieën van persoonsgegevens worden gedeeld tijdens een casusoverleg.

Omtrent het delen van persoonsgegevens met de burgemeester of zijn vertegenwoordiger met het oog op het aanmelden van een casus, benadrukt de Vlaamse Toezichtcommissie dat voor zover deze communicatie elektronisch gebeurt, deze via beveiligde communicatiekanalen dient te gebeuren. Dit is dus niet mogelijk per onbeveiligde mail, elektronische post of enig ander onbeveiligd kanaal. Omdat niet alle organisaties die beveiligde elektronische mogelijkheden hebben, gebeurt het aanmelden van een casus best via een persoonlijke toelichting bij de burgemeester of zijn vertegenwoordiger.

Paragraaf 3 voorziet in de mogelijkheid voor de Vlaamse Regering om nadere regels te bepalen m.b.t. de beveiligingsmaatregelen die de diensten en voorzieningen en gesubsidieerde organisaties moeten treffen.

Paragraaf 4 legt de regels omtrent de bewaring van de persoonsgegevens vast. Als algemeen principe geldt, conform de AVG, dat persoonsgegevens niet langer mogen bewaard worden dan noodzakelijk is voor het doeleinde van de gegevensverwerking – in casu de voorkoming van terroristische misdrijven. Het ontwerp van decreet vermeldt daarbij aansluitend een maximale bewaartermijn van één jaar, die aanvangt op de datum van de laatste bespreking van de betrokkene op het casusoverleg. De éénjarige bewaartermijn wordt dus telkens gestuit door een nieuwe bespreking op het casusoverleg. De maximale bewaartermijn is bewust zo kort mogelijk gehouden, omwille van de mogelijke gevoeligheid van de persoonsgegevens.

Er wordt wel in de mogelijkheid voorzien om de maximale bewaartermijn te verlengen tot vijf jaar, met name wanneer het gaat om personen ten aanzien van wie er ernstige aanwijzingen zijn dat zij daadwerkelijk een terrorisme vormt. In dat geval dient de langere bewaartermijn gemotiveerd te worden door de verwerkingsverantwoordelijke. Het is aangewezen dat deze motivering uitdrukkelijk in het dossier wordt vermeld. Het Hof van Justitie heeft reeds aanvaard dat een bewaartermijn van vijf jaar *“niet verder gaat dan strikt noodzakelijk is met het oog op de bestrijding van terrorisme en zware grensoverschrijdende criminaliteit”*, voor zover het gaat om gegevens van

personen van wie “op basis van objectieve gegevens kan worden aangenomen dat [zij] een risico kunnen vormen op het gebied van de strijd tegen terrorisme” (HvJ, grote kamer, 26 juli 2017, advies 1/15, §§ 205-209). De keuze voor die langere bewaartermijn moet bovendien uitdrukkelijk en op afdoende wijze worden gemotiveerd door de verwerkingsverantwoordelijke in elk geval afzonderlijk, aan de hand van de volgende objectieve criteria: de ernst van de feiten, het feit dat de betrokken persoon vroeger reeds het voorwerp is geweest van een aanhouding, en / of de ernst van de verdenkingen die rusten op een persoon, en waar deze feiten, aanhoudingen of verdenkingen kaderen binnen de preventie van terrorisme of gewelddadige radicalisering.

Opdat de verlenging van de bewaartermijn uitzonderlijk is, gegrond moet zijn op ernstige aanwijzingen en alle diensten en voorzieningen en gesubsidieerde organisaties op een gelijkaardige wijze zouden omgaan met de verlenging van de bewaartermijn, wordt dit besproken op een LIVC R.

Het ontwerp van decreet voegt als bijkomende voorwaarde toe dat de verlenging van de maximale bewaartermijn tot vijf jaar voorafgaandelijk besproken wordt in het kader van een LIVC R. Wel moet worden benadrukt dat deze regeling enkel van toepassing is op de Vlaamse deelnemers, en dus niet op andere actoren die deelnemen aan een casusoverleg binnen een LIVC R.

Na het aflopen van de maximale bewaartermijn zullen de persoonsgegevens, verkregen in het kader van het casusoverleg binnen een LIVC R, worden gewist of vernietigd. Het aflopen van de bewaartermijn heeft echter niet tot gevolg dat een betrokkene op een later ogenblik niet opnieuw het voorwerp van bespreking op een casusoverleg binnen een LIVC R zou kunnen uitmaken.

Artikel 10

Dit artikel bevat een beperking van de verplichtingen en de rechten van de betrokkene, vermeld in artikel 12 tot en met 21 van de Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (AVG). Op basis van artikel 23 van de AVG is dat mogelijk indien de beperking de wezenlijke inhoud van de grondrechten en fundamentele vrijheden onverlet laat en in een democratische samenleving een noodzakelijke en evenredige maatregel is ter waarborging van een aantal belangen. In dit decreet wordt beroep gedaan op de belangen, vermeld in artikel 23, lid 1, a), c), d), en i):

- a) De nationale veiligheid;
- c) de openbare veiligheid;
- d) de voorkoming, het onderzoek, de opsporing en de vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen, met inbegrip van de bescherming tegen en de voorkoming van gevaren voor de openbare veiligheid;

i) de bescherming van de betrokkene of van de rechten en vrijheden van anderen.

In casu is de beperking van de hogervermelde rechten en verplichtingen noodzakelijk om het geheim van het overleg, op basis van artikel 458ter, §2 Sw., niet te schenden. Er moet worden gewezen op het spanningsveld tussen de rechten op basis van de AVG en het geheim van het overleg op basis van artikel 458ter Sw., §2. Artikel 10 van het ontwerpdecreet is op die wijze geschreven om de twee regelgevende kaders zoveel als mogelijk op complementaire wijze te kunnen toepassen.

Daarnaast is de beperking van de hogervermelde rechten en verplichtingen aanvaardbaar omdat de beperking noodzakelijk is om de doestelling van een LIVC R veilig te stellen, met name de voorkoming van terroristische misdrijven. Hoewel het belang van de uitoefening van de hogervermelde rechten en verplichtingen niet miskend mag worden, weegt dit niet zonder meer op tegen het belang dat in het kader van LIVC's R nagestreefd wordt, met name de voorkoming van terroristische misdrijven, en in het verlengde daarvan de openbare veiligheid en de bescherming van elk individu.

Er dient echter een evenwicht gevonden te worden tussen de belangen van de betrokkene en de in het geding zijnde belangen, vermeld in artikel 23 van de AVG. Daarom dienen dergelijke afwijkingsmogelijkheden zo beperkt mogelijk gehouden te worden, en vermeldt dit artikel een aantal randvoorwaarden opdat de diensten en voorzieningen of gesubsidieerde organisaties gebruik kunnen maken van de afwijkingsmogelijkheid:

- De afwijkingsmogelijkheid wordt beperkt in de tijd. Hiervoor wordt verwezen naar de geldende bewaartermijnen voor de persoonsgegevens, met name één dan wel vijf jaar;
- Een beperking van de rechten is enkel mogelijk indien dit een noodzakelijke en evenredige maatregel is in verhouding met de te waarborgen belangen. Zo zal er telkens, bij elke aanvraag tot uitoefening van een recht, moeten worden nagegaan of de beperking van dat recht een noodzakelijke en evenredige maatregel is. Een aanvraag kan dus niet zonder meer worden afgewezen. Er zal in concreto moeten worden nagegaan of de aanvraag kan worden ingewilligd zonder dat de doelstelling van de LIVC R in het gedrang komt. Hier moet specifieke aandacht worden besteed aan de bijzondere en kwetsbare positie die kinderen en jongeren innemen. Zowel de AVG als het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp en binnen het kader van het decreet betreffende het jeugddelinquentierecht, bevatten duidelijke bepalingen omtrent gegevens die over hen worden verwerkt. Deze elementen zullen mee voorwerp uitmaken van de afweging of de hogervermelde rechten al dan niet kunnen

worden toegepast, rekening houden met spanningsveld tussen de rechten o.b.v. de AVG en het geheim van het overleg o.b.v. artikel 458ter Sw.

- De afwijkingsmogelijkheid heeft enkel betrekking op gegevens die gedeeld of verkregen worden in het kader van een casusoverleg binnen een LIVC R. Persoonsgegevens die de diensten en voorzieningen of gesubsidieerde organisaties verwerken in het kader van hun reguliere werking, kunnen dus niet het voorwerp van deze afwijkingsmogelijkheid uitmaken (tenzij zij hiervoor beroep kunnen doen op een andere wettelijke bepaling);
- Het decreet voorziet in een verplicht te volgen procedure, waardoor de rechten van de betrokkene zo goed als mogelijk gewaarborgd en beschermd worden.

Om te vermijden dat dergelijke situaties door de diensten en voorzieningen en gesubsidieerde organisaties op verschillende wijze behandeld worden, heeft het een meerwaarde om in voorkomend geval dergelijke vragen en situaties te bespreken op een casusoverleg binnen een LIVC R.

Artikel 11

Artikel 11 werd in het ontwerp van decreet ingevoegd op advies van de Vlaamse Toezichtcommissie. Volgens de Vlaamse Toezichtcommissie is het, onder meer door de verschillende wetgevingen die op de LIVC R van toepassing zijn, niet voldoende transparant wat de globale regeling inhoudt voor de mogelijke betrokkenen inzake gegevensverwerking en dienen er bijgevolg transparantiemaatregelen genomen te worden. De Vlaamse Toezichtcommissie suggereert om in het decreet hiertoe een aanzet te geven.

Aangezien elke dienst en voorziening en gesubsidieerde organisatie individueel optreedt als verwerkingsverantwoordelijke, komt het aan elk van hen toe dergelijke transparantiemaatregelen te treffen. Het komt er concreet op neer dat zij ervoor instaan om te verduidelijken naar hun klanten, patiënten, leden, etc., dat de betreffende dienst, voorziening of gesubsidieerde organisatie mogelijks deelneemt aan een LIVC R, en welke gevolgen dit heeft ten aanzien van de mogelijke verwerking van persoonsgegevens. Deze informatie zou bijvoorbeeld kunnen worden opgenomen in de privacyverklaring van de betreffende dienst of voorziening of gesubsidieerde organisatie.

Artikel 12

Dit artikel voorziet in een evaluatie van het decreet door de Vlaamse Regering binnen de drie jaar na inwerkingtreding. Op die wijze kan er worden nagegaan of de toepassing van het decreet leidt tot een efficiëntere werking van de LIVC's R en

of er wijzingen nodig zijn. Er zal tevens een kwantitatieve en kwalitatieve monitoring worden opgezet.

De minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen,

Bart SOMERS

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR